

Cinsel Eğitim, Tedavi ve Araştırma Derneği'nden: "SEKS TİCARETİ" DOSYASI

- Cinsel Eğitim, Tedavi ve Araştırma Derneği (**CETAD**), Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Sağlık Bakanlığı Türkiye Üreme Sağlığı Programı kapsamında desteklenen projesinin yedinci dosyasını **SEKS TİCARETİ** üzerine hazırladı.
- Dosyada, **ülkemizde sayıları 100 bin civarında olduğu öne sürülen seks işçiliğine ilişkin** pek çok konu ayrıntılarıyla ele alındı.
- **Türkiye'de, 56 genelevde 3 bin seks işçisi çalışmakta. Seks işçiliği yaptığı saptanan ancak tescil edilmeyen kayıtlı seks işçisi sayısı ise 12 bin civarında. Ayrıca yaklaşık 85 bin seks işçisi yasadışı çalışmakta. Ancak, Türkiye'deki yabancı seks işçileri ile erkek seks işçileri bu sayıya dahil değil.**
- **CETAD**'ın "Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk" projesi kapsamındaki yedinci dosyası, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Esin Küntay** ile İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı Sağlık ve Eğitim Koordinatörü **Dr. Muhtar Çokar** tarafından hazırlandı.
- **"Seks işçisi etiketlenmemeli, soyutlanmamalı, şiddete maruz bırakılmamalı..."** diyen uzmanlar, seks işçilerinin tüm insan haklarından ve iş yasasının hükümlerinden yararlanabilmesi gerekliliğine dikkat çekiyorlar.
- **Günümüzde, seks işçiliği konusunda değerler ve etik kaygılar bulanıklaşmış durumda. Sorunların çözümü konusunda da ikilemler yaşanıyor.**

"Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk" projesi, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen TC Sağlık Bakanlığı Türkiye Üreme Sağlığı Programı kapsamında desteklenmektedir.

CETAD'ın "YAŞAM BOYU CİNSEL SAĞLIK...Sizin de hakkınız!" başlıklı projesi çerçevesinde hazırlanan SEKS TİCARETİ dosya özeti:

SEKS İŞÇİLİĞİ... KİMLER SEKS İŞÇİLİĞİ YAPAR?

- **Hemen tüm toplumlarda seks işçiliği varlığını sürdürüyor. Ülkemizde sayılarının yüz bin civarında olduğu ileri sürülüyor.**
- Kadının **"kendi bedeni üzerinde hak sahibi"** olduğuna dikkat çeken uzmanlar, **"Çocukluk dönemini geride bırakan bireyin, nasıl çalışacağı, hangi alanda, iş kolunda yer alacağı yönünde karar verebileceğini"** vurgularken, seks işçiliği alanındaki asıl sorunların **"yasaklamalardan ve seks işçisinin toplumda 'O...', 'Fahişe' gibi aşağılayıcı tanımlarla etiketlenip, dışlanmasından kaynaklandığını"** vurguluyorlar.
- Daha az etiketleyici olan ve cinsel hizmet sunumunu emek bağlamında vurgulayan **"seks işçisi"** sözcüğünün kullanımının var olan pek çok sorunun çözümü için temel sağlayabileceği belirtiliyor.
- Seks işçiliği, **"karar verme yetisi olan yetişkinler arasında para veya mal karşılığında ve herhangi bir zor kullanma olmadan gerçekleştirilen cinsel hizmet alışverişi"** olarak tanımlanıyor.
- Kadınlar, giderek iş yaşamında yer alma özgürlüklerini elde ederken, seks işçisi olanlar kınanmakta, etiketlenilmekte, mahkum edilmekte.
- **Seks işçileri yaş, ırk ve milliyet farkı gözetmeksizin kadın, erkek ve transgender kişilerden oluşuyor.**
- Seks işçilerinin büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor.
- **Kadınlara cinsel hizmet sunan erkek seks işçileri olduğu gibi, eşcinselliğin yasaklandığı veya hoş görülmediği ülkelerde de erkeklere cinsel hizmet veren erkek seks işçileri bulunmakta.**

TARİHTE SEKS İŞÇİLİĞİ... EN ESKİ MESLEK Mİ?

- **Çok eski zamandan beri toplumun bir parçası olan seks işçiliği hemen tüm toplumlarda varlığını sürdürmüştü.**
- Tarihin hiçbir döneminde seks işçiliği kesin olarak yasaklanmamış, yasaklansa bile gizli olarak sürdürülmüştü.
- **Ticari seksin tarihteki büyük uygarlıklar ile birlikte dini yaşamın bir parçası olarak tapınak fahişeliği ile başladığı tahmin ediliyor.**
- Sümer çağında ya da Babil'de fahişelik mesleği utanılacak bir şey değildi.
- **Hammurrabi döneminde (yaklaşık M.Ö. 1750) tapınaklar, rahiplerin, hizmetkarların ve rahibelerin yanı sıra tapınanla ilah arasında bir aracı görevi gören kutsal fahişelerle doluydu.**
- Eski Yunan ve Roma'da fahişelik sadece izin verilen ve düzenlenen bir kurum olarak var olmamış, aynı zamanda devlet tarafından da içselleştirilmişti. **İlk devlet genelevini Solon kurmuş ve geliriyle fahişeler tanrıçasına bir tapınak yaptırmıştı.**
- Eski Roma'da fahişelik çok yaygın ve etkin bir kurumdu. Zira, biri erkek iki çocuğun doğumu sonrasında Romalı erkek, cinsel zevkini fahişeler ve kendi cinsleriyle sürdürmeyi tercih ediyordu.

- **İlk kez Napolyon döneminde 1800'lerin başında gündeme gelen genelevlerin ruhsatlanması ve fuhşa devlet denetimine izin veren uygulama çok geçmeden tüm Kıta Avrupa'sına yayılmıştı.**
- Osmanlı toplumunda fuhuş hoş karşılanmamış, ancak fahişelere çok sert cezalar verilmemişti. 19. yy ortalarına kadar fuhuş özellikle İstanbul'da belli mekanlarda gizli olarak sürdürülmüştü.
- **19. yy başından itibaren toplum sağlığını tehdit eden frengi salgını, seks işçileri ve ticari seks sektörünün denetim altında tutulmasına neden olmuştu.**
- 20. yy başında etkili olmaya başlayan ve ortalarına gelindiğinde yaygınlaşan ticari seks konusunda temel politika fuhşun ortadan kaldırılması amacına yönelikti.
- **Fransız devrimi sonrasında tüm dünyada kabul gören ve fuhşun denetlenmesi amacına yönelik yasalar, yerlerini "beyaz kadın ticareti" merkezli, fuhuş yapanları "kurban" olarak niteleyen ve fuhuş üzerinden geçim teminini yasaklayan düzenlemelere bırakmıştı.**
- 80'li yıllar ise HIV salgınının başlangıcına tanıklık etmişti.

KÖLE Mİ... KURBAN MI?...

- **Seks işçiliği konusunda değerlerin ve etik kaygıların bulanıklaştığı bugünlerde ise sorunların çözümü konusunda ikilemler yaşanıyor.**
- "Seks işçileri cinsel şiddet mağdurları mıdır? Yoksa önyargılar nedeniyle haklarını kullanamayan bir grup çalışan mıdır?", "**Seks işçiliği ortadan kaldırılması gereken bir sömürü biçimi midir? Yoksa bir iş kolu mudur?**" türünden ikilemler de seks işçilerine yönelik toplumsal politikaları önemli ölçüde etkiliyor.
- **Seks işçiliğinin "dünyanın en eski mesleği" olduğu savı çok yaygın kabul gören bir görüş. Diğer yandan seks işçiliği ile ilgili bir başka değerlendirme biçimi onları "seks köleleri" veya "kader kurbanları" olarak tanımlıyor. İki yorum arasındaki en önemli fark, ilk yorumda seks işçilerinin "meslek icra eden" bireyler olarak etkin bir konumda olmaları, diğer yorumda ise "cinsel sömürü nesnesi" kurbanlar olarak edilgen bir biçimde değerlendirmesidir.**
- **Aslında fuhuş sektöründe ne saf olarak bir "mağdur" bulmak ne de saf olarak bir özgür "seks işçisi"ne rastlamak mümkün.**
- Seks işçilerini derecelendirebilmek için bir ucunda şiddetin ve sömürünün en şiddetlisi ile karşılaşan, kendi onamı haricinde zorla çalıştırılan "**cinsel şiddet mağduru**", diğer ucunda fuhuş yapmaya kendi isteği sonucu başlayan, gelirini kimse ile paylaşmayan ve şiddetle hiç karşılaşmamış "**seks işçisi**"nin olduğu bir ölçek hazırlandığında, tüm fuhuş çalışanlarının bu iki uç arasında sıralandığı görülüyor.

TOPLUMUN SEKS İŞÇİSİNE BAKIŞI...

- **Toplumun en dışlanan gruplarından birisi seks işçileri, yürürlükteki yasalara rağmen "ihmal edilmelerinde sakınca olmayan, ahlak düşkünü kişiler" olarak değerlendiriliyor.**
- Seks işçiliği son derece karmaşık ve ciddi sorunlar içeriyor.
- **Seks işçiliğinin yaşam ve çalışma koşullarının toplumda yeterince bilinmiyor olması, fuhuş kurumunun kapalı kapılar ardında işleyiş mekanizmasının tüm boyutlarıyla gün ışığına çıkarılmamış olması, üçüncü kişiler arasında "seks işçisi" hakkında olumsuz görüşlere yol açıyor.**

- "Siz boşuna uğraşıyorsunuz. Eğer bunların 'adam' olacağını sanıyorsanız yanılıyorsunuz; onlar 'adam' olmaz. Yaşam biçimi kendilerinin seçimi; öyle istiyorlar ve davranıyorlar." tarzı tepkiler, toplumun konuyu bilmediğini veya anlamak için çaba göstermediğini, sorunu hafife aldığını ortaya koyuyor.
- **Toplumda, "Fuhuş yapan bireyin ırzı saldırıya uğrayabilir. O, cinselliğini satışa sunmaktadır ve zaten bunun için toplumda vardır" anlayışı da oldukça yaygın.**
- Toplumda bireylerin "iyi kadın/hayat kadını", "iffetli/iffetsiz", "Madonna/fahişe" karşıtlığı ile değerlendirilmesi seks işçilerinin etiketlenmelerine yol açıyor. Uzmanlar, bütün bunların tek yanlı yargılamalar olduğu konusunda uyarıyor.

SEKS İŞÇİLERİ 10 KAT DAHA FAZLA AİDS RİSKİ ALTINDA

- **Ülkemizde ve bölgemizde HIV/AIDS salgını giderek hızını artırıyor ve seks işçileri sadece HIV enfeksiyonu yönünden değil, insan ticareti ve madde bağımlılığı gibi konular nedeniyle de risk altındalar.**
- Ancak, dışlanma ve etiketlenme gibi önyargılar nedeniyle, seks işçileri ne kendilerini ne de müşterilerini hastalıktan yeterince koruyamıyor. Kendi sağlıklarını ve toplumun sağlığını gündemlerinin ilk basamağında görmüyorlar.
- **Seks işçilerinin çalışma koşullarını zorlaştıran baskılar, seks işçiliğinin sağlıklı koşullarda yapılmasına ve AIDS'in toplum içinde daha fazla yayılmasına neden oluyor.**
- Türkiye'de AIDS'in önlenmesi için seks işçilerinin yasal zeminlerde çalışması esastır. Seks işçileri diğer insanların ve çalışanların sahip olduğu haklarla aynı haklara sahip olmalı ve Fuhuşla Mücadele Tüzüğü yenilenmelidir.

SEKS İŞÇİLİĞİNİN KARANLIK YÜZÜ: ÇOCUKLAR

- Dünyada çocuk seks işçiliği tırmanıyor.
- **Uzmanlar, bir insanlık suçu olan çocuğun cinsel istismarının iki yüzlü bir tutum takınılarak yeterince sorgulanmadığına ve engellemek için yeterince çaba sarf edilmediğine dikkat çekiyorlar.**
- Çocukluk dönemi, bireyin kişiliğinin gelişim sürecindeki en kırılgan ve en sömürüye açık dönem.
- **Çocuk işçiliğinin en insanlık dışı ve acımasız türü ise seks işçiliği.**
- **Aileler dikkat!...** Çocukların seks işçiliğine sürüklenmesinin ardında pek çok karmaşık neden olmakla birlikte en önemli etken aile içi olumsuz koşullar.
- Yapılan çalışmalara göre, **ticari seks mağduru çocukların yüzde 77'sinin aile yapıları çeşitli nedenlerle kopuk.**
- Çocukların yüzde 23'ü ise anne babasıyla birlikte yaşamasına karşın, aile içinde tartışma ve şiddet olaylarının varlığı dikkat çekici.
- Evden kaçarak sokaklarda yaşamaya başlayan çocuk, çeşitli risklere açık.
- **Risklerin en tehlikesi ise cinsel sömürülme olasılığı.**
- Günlük yaşamlarını sürdürebilmek, temel gereksinimlerini karşılayabilmek için yapılabilecek **en vasıfsız iş; seks işçiliği.**
- **Seks işçisi çocukların eğitim düzeyleri düşük, yaklaşık üç çocuktan birisi ilkokul mezunu.**

- Uzmanlar, HIV/AIDS'e karşı çok daha açık ve korumasız olan çocuk seks işçilerini cinsel yönden bulaşıcı hastalıklardan koruyacak stratejiler üretilmesi gerekliliğine dikkat çekiyorlar.
- **Çocukluk dönemindeki bireyin HIV enfeksiyonu taşımayacağı ya da bunun düşük olasılık olduğu yönündeki hatalı varsayım da çocuğun cinsel ilişki için daha çok talep edilmesine yol açıyor.** Oysa, cinsel yönden sömürülen çocuklar, çok daha fazla AIDS riski altında.
- Karar verme yetisi tam olgunlaşmamış çocukluk çağındaki bireylerin fuhuş sektöründe sömürülmeleri ve şiddete uğramaları engellenmeli, sonlandırılmalıdır.

İNSAN TİCARETİ...

- **Sayısız uluslararası yasa ve insan hakları protokolünün ihlal edildiği insan ticareti suçu, iyi organize olmuş suç çeteleri tarafından işlenmekte.**
- İnsan tacirleri, çoğu zaman kadınları seks işçisi olarak yurtdışında çalışmaya ikna ediyor, bu durum kadının onayı ile oluşmuş gibi görünse de kurbanlar en sonunda köle haline geliyor ve şiddete maruz kalıyor. Uzmanlar, **insan ticareti mağdurlarının "suçlu" sayılmamaları gerektiğine** dikkat çekiyorlar.
- Uzmanlar, Türkiye'ye insan ticareti mağduru kadınların çoğunun başta Moldova, Rusya, Bulgaristan, Özbekistan, Kırgızistan ve Ukrayna'dan geldiğini belirtiyorlar.
- Geçen yıl 246 kişi insan ticareti mağduru olarak saptandı ve çoğu ülkelerine gönderildi.
- **İnsan ticareti suçu için ihbar hattı: 157**
- Mağdurlara yönelik **İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı ve Kadın Dayanışma Vakfı**'nin işlettiği iki sığınma evi bulunuyor.

EDİTÖRE NOT:

“YAŞAM BOYU CİNSEL SAĞLIK...Sizin de hakkınız!” PROJESİ

Bir yıl sürecek ve toplam 290.608 Euro bütçe ayrılan “Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk” projesinin bilimsel altyapısını Türkiye’nin alanlarında saygın isimlerinden oluşan bir Çalışma Grubu üstlendi.

Çalışma Grubu’nda, Proje Direktörü **Doç. Dr. Cem İncesu**’nun yanısıra İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Sağlığı ve Eğitimi Araştırma Birimi Başkanı **Prof. Dr. Ayşen Bulut**, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve Türkiye Geropsikiyatri Derneği Başkanı **Prof. Dr. Engin Eker**, Türkiye Aile Sağlığı Planlaması Vakfı’ndan Sosyolog **Nurcan Müftüoğlu**, Uzman **Dr. Haluk Pektaş** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı Başkanı **Prof. Dr. Ferruh Şimşek**, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve Türkiye Psikiyatri Derneği Başkanı **Prof. Dr. Şahika Yüksel** ve Proje Koordinatörü **Azime Acar** yer alıyor.

Proje kapsamında, kendi alanlarında uzman akademisyenlerden oluşan editörler ve bu editörlere yardımcı olacak bir araştırmacı yazar kadrosu tarafından hazırlanacak sekiz ayrı araştırma/inceleme dosyası İstanbul, Bursa, Diyarbakır ve İzmir’de medya mensupları ve sivil toplum kuruluşları yetkilileriyle paylaşılacak.

Dosyaların başlıkları:

1. Cinsel Yaşam ve Sorunları
2. Erkeklerde Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Açısından Sağlıklı Yaşlanma
3. Kadınlarda Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Açısından Sağlıklı Yaşlanma
4. Güvenli Cinsellik
5. Kadın Cinselliği
6. Erkek Cinselliği
- 7. Seks Ticareti**
8. Gençlik ve Cinsellik

Proje, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAP) ile Eğitim ve Sağlık Muhabirleri Derneği (ESAM) tarafından da destekleniyor.